

LIETUVOS RESPUBLIKOS SEIMO KONTROLIERIUS

PAŽYMA DĖL X SKUNDO PRIEŠ MARIJAMPOLĖS PATAISOS NAMUS IR LAISVĖS ATĖMIMO VIETŲ LIGONINĘ

2021-02-18 Nr. 4D-2020/1-1434

Vilnius

SKUNDO ESMĖ

1. Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierius gavo X (toliau vadinama ir – Pareiškėjas) skundą dėl Marijampolės pataisos namų (toliau vadinama ir – MPN) ir Laisvės atėmimo vietų ligoninės (toliau vadinama ir – LAVL, Ligoninė) pareigūnų veiksmų (neveikimo), galimai nepateikiant atsakymo į Pareiškėjo kreipimąsi dėl čiužinio ir patalynės suteikimo dienos metu (toliau vadinama ir – Skundas).

2. Skunde, be kitų aplinkybių, nurodoma: „2020-08-21 d. kreipiausi su savu prašymu į Įstaigos (*reng. past.* MPN) Direktorių, kad duotų man leidimą čiužiniui-matrasui, patalynei, kadangi turiu stuburo traumą ir man yra sunku išbūti 16 val. per parą stovinčiam ar sėdinčiam ant šaltos geležinės lovos [...]. Tačiau mano šis prašymas [...] nebuvo aplamai nagrinėjamas nei svarstomas, taipogi nebuvo nukreiptas specialistui ar išsiųstas į Laisvės atėmimų vietos ligoninę sprendimui gydytojo“ (šios ir kitų citatų kalba netaisyta).

3. Pareiškėjas Seimo kontrolieriaus prašo ištirti Skunde nurodytas aplinkybes.

TYRIMAS IR IŠVADOS

Tyrimui reikšmingos faktinės aplinkybės

4. 2020 m. lapkričio 17 d. Seimo kontrolierius raštu Nr. 4D-2020/1-1434/3D-2980 kreipėsi į MPN direktorių prašydamas paaiškinti Skunde nurodytas aplinkybes. 2020 m. gruodžio 8 d. raštu Nr. 9/07-14197 MPN pareigūnai Seimo kontrolieriui paaiškino, kad „X 2020-08-20 kreipėsi į Marijampolės pataisos namų [...] direktorių su prašymu Nr. 49/07B6-1217 dėl naudojimosi čiužiniu atliekant paskirtą nuobaudą kamerų tipo patalpose. Nuteistasis motyvavo tuo, kad jam buvo daryta stuburo operacija. Minėtas prašymas, vadovaujantis tuo metu galiojusi susitarimu tarp Laisvės atėmimo vietų ligoninės [...] ir Marijampolės pataisos namų administracijos, perduotas spręsti LAVL administratoriui“.

5. 2021 m. sausio 5 d. Seimo kontrolierius raštu Nr. 4D-2020/1-1434/3D-10 kreipėsi į LAVL direktorių prašydamas paaiškinti Skunde nurodytas aplinkybes. 2021 m. sausio 19 d. raštu Nr. S-243 LAVL pareigūnai Seimo kontrolieriui paaiškino, kad „Pareiškėjo skundų Ligoninės administracijai dėl nesuteikto čiužinio ir patalynės Ligoninės gautų dokumentų registre [...] registruota nebuvo. [...].“

Informuojame, kad Pareiškėjui čiūžinys ir patalynė laikotarpiu nuo 2020 m. rugsėjo 15 d. iki 2020 m. rugsėjo 22 d. išduoti nebuvo“.

Tyrimui reikšmingi Lietuvos Respublikos teisės aktai

6. Viešojo administravimo įstatymo (VAĮ, teisės akto redakcija, galiojusi nuo 2020 m. sausio 1 d. iki 2020 m. rugsėjo 1 d.):

14 straipsnis „Prašymų ir skundų nagrinėjimas“ – „1. Prašymų ir skundų nagrinėjimo ir asmenų aptarnavimo viešojo administravimo subjektuose taisyklės tvirtina Vyriausybė. [...]. 8. Jeigu viešojo administravimo subjektas pagal kompetenciją negali spręsti prašyme išdėstytų klausimų ar priimti administracinės procedūros sprendimo dėl skunde išdėstyto klausimo, jis jo nenagrinėja ir ne vėliau kaip per 5 darbo dienas nuo prašymo ar skundo gavimo dienos persiunčia jį kompetentingam viešojo administravimo subjektui, ir apie tai praneša asmeniui. Jeigu nėra kito viešojo administravimo subjekto, kuriam galėtų perduoti prašymą ar skundą nagrinėti pagal kompetenciją, jis ne vėliau kaip per 5 darbo dienas nuo prašymo ar skundo gavimo dienos apie tai praneša asmeniui paaiškindamas jo prašymo ar skundo nenagrinėjimo priežastis.“

7. Prašymų ir skundų nagrinėjimo ir asmenų aptarnavimo viešojo administravimo subjektuose taisyklių, patvirtintų Lietuvos Respublikos Vyriausybės 2007 m. rugpjūčio 22 d. nutarimu Nr. 875 (Taisyklės):

23 punktas – „Prašymai ir skundai, pateikti tiesiogiai ar gauti vieno langelio asmenų aptarnavimo padalinyje, atsiųsti paštu ar elektroninėmis priemonėmis, turi būti užregistruojami atitinkamame institucijos dokumentų registre, laikantis Lietuvos vyriausiojo archyvaro priimtų teisės aktų, reglamentuojančių dokumentų valdymą, reikalavimų“;

25 punktas – „Prašymai, išskyrus prašymus, į kuriuos, nepažeidžiant asmens, kuris kreipiasi, kitų asmenų ar institucijos interesų, galima atsakyti tą pačią darbo dieną, turi būti išnagrinėjami per 20 darbo dienų nuo prašymo gavimo institucijoje dienos“;

27 punktas – „Jeigu prašymui išnagrinėti būtina informacija ir dokumentai, kuriuos privalo pateikti asmuo, kuris kreipiasi, ir institucija tokios informacijos ir dokumentų pati gauti negali, per 5 darbo dienas nuo prašymo gavimo institucijoje dienos ji kreipiasi į asmenį raštu, prašydama pateikti šią informaciją ir dokumentus, ir praneša, kad prašymo nagrinėjimas stabdomas, iki bus pateikta prašymui išnagrinėti būtina informacija ir dokumentai. Kai per institucijos nustatytą terminą, kuris negali būti trumpesnis kaip 5 darbo dienos, prašymui išnagrinėti būtina informacija ir dokumentai negaunami, prašymas nenagrinėjamas, per 3 darbo dienas nuo institucijos nustatyto termino suėjimo dienos dokumentų originalai gražinami asmeniui ir nurodoma gražinimo priežastis. Institucija pasilieka prašymo ir gautų dokumentų kopijas“;

28 punktas – „Prašymo, adresuoto vienai institucijai, kai prašyme nurodyti klausimai priskiriami kelių institucijų kompetencijai, nagrinėjimą organizuoja [...] prašymą gavusi institucija. Prašymą gavusi institucija, nustačiusi, kad prašyme nurodyti klausimai priskiriami ir kitų institucijų kompetencijai, ne vėliau kaip per 2 darbo dienas nuo prašymo gavimo institucijoje dienos persiunčia jo kopiją kitoms institucijoms, su kurių kompetencija susijęs prašymo nagrinėjimas.“

Tyrimui reikšminga Lietuvos Respublikos teismų praktika

8. Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas (toliau vadinama ir – LVAT) 2012 m. gruodžio 20 d. sprendime, priimtame administracinėje byloje Nr. A-822-3206-12, konstatavo:

„Pagal Tarnybos Kalėjimų departamente prie Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos statuto (2008 m. lapkričio 6 d. įstatymo Nr. X-1791 redakcijos) 5 straipsnį, Kalėjimų departamentas ir jam pavaldžios įstaigos (pagal Statuto 2 straipsnio 1 dalį, pataisos namai yra Kalėjimų departamentui pavaldi įstaiga) savo veikloje vadovaujasi Lietuvos Respublikos

Konstitucija, Bausmių vykdymo kodeksu, Baudžiamuoju kodeksu, Baudžiamojo proceso kodeksu, Suėmimo vykdymo įstatymu, kitais įstatymais, šiuo statutu, Lietuvos Respublikos tarptautinėmis sutartimis ir kitais teisės aktais. Pagal Statuto 4 straipsnį, Kalėjimų departamento ir jam pavaldžių įstaigų veikla grindžiama teisingumo, teisėtumo, žmogaus teisių ir laisvių gerbimo, suimtųjų ir nuteistųjų lygybės prieš suėmimo ir bausmių vykdymo įstatymus, humanizmo, bausmių vykdymo individualizavimo, progresyvaus bausmių atlikimo ir viešumo principais. Panevėžio pataisos namai ir Kalėjimų departamentas prie Lietuvos Respublikos teisingumo ministerijos, kaip viešojo administravimo subjektai, be minėtų specialiųjų teisės nuostatų, savo veikloje privalo laikytis viešojo administravimo srityje taikomų viešojo administravimo principų, pavyzdžiui: įstatymo viršenybės, reiškiančio, kad viešojo administravimo subjektų įgaliojimai atlikti viešąjį administravimą turi būti nustatyti teisės aktuose, o veikla turi atitikti šiame įstatyme išdėstytus teisinius pagrindus, objektyvumo, proporcingumo, nepiknaudžiavimo valdžia principus (Lietuvos Respublikos viešojo administravimo įstatymo 3 straipsnio 1 punktas).“

9. 2016 m. birželio 1 d. LVAT praktikos, taikant VAI normas, apibendrinime nurodoma:

„Atsakingo valdymo (gero administravimo) principas, be kita ko, įtvirtina viešojo administravimo subjekto pareigą imtis aktyvių veiksmų vykdant administracinę procedūrą [...]. Iš gero administravimo principo išplaukia, kad valstybės institucijos, priimdamos administracinius sprendimus (vykdydamos valdžios funkcijas), privalo dirbti rūpestingai ir atidžiai, veikti taip, kad administracinėje procedūroje būtų laikomasi visų teisės aktų nuostatų. Pagal gero administravimo principą valstybės institucijos turi vykdyti procedūrą nešališkai ir objektyviai [...].“

Tyrimo išvados

10. Skunde nurodoma, kad 2020 m. rugpjūčio 21 d. Pareiškėjas raštu kreipėsi į MPN direktorių prašydamas leisti dienos metu naudotis čiužiniu ir patalyne, tačiau atsakymas į šį kreipimąsi nei iš MPN, nei iš kitos kompetentingos institucijos nebuvo gautas. Dėl šios priežasties Pareiškėjas buvo priverstas 7 paras dienos metu būti be čiužinio ir patalynės (nuo 2020 m. rugsėjo 15 d. iki 2020 m. rugsėjo 22 d.) bei kęsti nugaros skausmus.

11. Nagrinėdami pareiškėjų skundus MPN ir LAVL, kaip viešojo administravimo subjektai, be specialiųjų teisės nuostatų, savo veikloje privalo laikytis VAI ir viešojo administravimo srityje taikomų viešojo administravimo principų (šios pažymos 8 punktas).

Viešojo administravimo subjektas yra saistomas gero viešojo administravimo principo, kuriuo įgyvendinama Lietuvos Respublikos Konstitucijos 5 straipsnio 3 dalyje įtvirtinta nuostata, jog visos valdžios įstaigos tarnauja žmonėms, reikalavimų. Atsakingo valdymo (gero viešojo administravimo) principas įtvirtina viešojo administravimo subjekto pareigą imtis aktyvių veiksmų vykdant administracinę procedūrą, dirbti rūpestingai ir atidžiai, veikti taip, kad administracinėje procedūroje būtų laikomasi visų teisės aktų nuostatų (šios pažymos 9 punktas), tarp jų ir nuostatų, susijusių su prašymų registravimu, perdavimu nagrinėti pagal kompetenciją ir nagrinėjimu iš esmės.

Pagal nustatytą teisinį reglamentavimą (šios pažymos 6, 7 punktai), prašymai, pateikti tiesiogiai viešojo administravimo subjektui ar gauti vieno langelio asmenų aptarnavimo padalinyje, atsiųsti paštu ar elektroninėmis priemonėmis, turi būti užregistruojami atitinkamame institucijos dokumentų registre, laikantis Lietuvos vyriausiojo archyvaro priimtų teisės aktų, reglamentuojančių dokumentų valdymą, reikalavimų. Įvertinęs užregistruotų prašymų turinį viešasis administravimo subjektas teisės aktų nustatyta tvarka sprendžia klausimus dėl galimybės toliau juos nagrinėti įstaigoje, t. y., ar nėra reikalinga persiųsti šių kreipimųsi nagrinėti kitai kompetentingai institucijai (esant šiai situacijai asmens kreipimasis per 5 darbo dienas nuo prašymo ar skundo gavimo dienos persiunčiamas kompetentingam viešojo administravimo subjektui ir apie tai pranešama asmeniui), kreiptis į pareiškėją dėl kreipimosi trūkumų pašalinimo (esant poreikiui per 5 darbo dienas nuo

prašymo gavimo institucijoje dienos viešojo administravimo subjektas kreipiasi į asmenį raštu, prašydamas pateikti reikalingą informaciją ir dokumentus ir pranešdamas, kad prašymo nagrinėjimas stabdomas, iki bus pateikta prašymui išnagrinėti būtina informacija ir dokumentai) ir kt. Jei viešojo administravimo subjektas priima sprendimą užregistruotus prašymus nagrinėti, įstaiga į juos turi atsakyti per 20 darbo dienų nuo prašymų gavimo institucijoje dienos arba nurodyti atsisakymo tenkinti prašymus priežastis.

12. Skundo tyrimo metu nustatyta, kad 2020 m. rugpjūčio 20 d. Pareiškėjas raštu kreipėsi į MPN direktorių su prašymu leisti dienos metu naudotis čiužiniu ir patalyne. MPN gautą prašymą užregistravo numeriu 49/07B6-1217. MPN pareigūnų teigimu, buvo nustatyta, kad prašymą yra kompetentinga nagrinėti kita įstaiga, t. y., LAVL. Pagal pirmiau pažymoje pateiktą teisinio reglamentavimo analizę (šios pažymos 11 punktą), susiklosčiusioje situacijoje MPN pareigūnams kilo pareiga Pareiškėjo kreipimąsi per 5 darbo dienas nuo prašymo gavimo dienos persiųsti LAVL ir apie tai pranešti Pareiškėjui. Pasak MPN pareigūnų, Pareiškėjo prašymas dėl leidimo dienos metu naudotis čiužiniu ir patalyne buvo perduotas LAVL nagrinėti pagal kompetenciją, tačiau šį faktą pagrindžiančių dokumentų Seimo kontrolieriui nepateikta. Taip pat Skundo tyrimo metu nebuvo gauta duomenų, kad Pareiškėjas buvo informuotas apie tokį perdavimą.

Atkreiptinas dėmesys, kad MPN pareigūnai, veikdami kaip rūpestingi ir atidūs Pareiškėjo prašymo nagrinėjimo organizatoriai (šios pažymos 7 punktą), turėjo fiksuoti 2020 m. rugpjūčio 20 d. prašymo perdavimo LAVL faktą ir apie tai informuoti Pareiškėją, tačiau to nepadarė. Šiuo atveju keltina abejonė, ar pirmiau nurodytas prašymas apskritai buvo perduotas LAVL? Tokiu atveju, jei Pareiškėjo prašymas nebuvo persiųstas LAVL, MPN turėjo pareigą per 20 darbo dienų į jį atsakyti arba nurodyti atsisakymo tenkinti prašymą priežastis. Pažymėtina, jog MPN pareigūnai pripažino, kad atsakymas į prašymą leisti Pareiškėjui dienos metu naudotis čiužiniu ir patalyne nebuvo pateiktas.

Skundo tyrimo metu taip pat nustatyta, kad LAVL nebuvo užregistruotas 2020 m. rugpjūčio 20 d. Pareiškėjo prašymas. Tai leidžia teigti, kad formaliai LAVL nekilo pareiga pateikti atsakymą į pirmiau nurodytą Pareiškėjo prašymą. Anot LAVL pareigūnų, dėl šios priežasties atsakymas į 2020 m. rugpjūčio 20 d. Pareiškėjo prašymą nebuvo pateiktas. Vis dėlto Seimo kontrolieriui kelia nerimą aplinkybė, kad MPN teiginys, jog Pareiškėjo prašymas dėl leidimo dienos metu naudotis čiužiniu ir patalyne buvo perduotas LAVL (nors ir nepagrįstas dokumentais), galimai gali būti teisingas, todėl pažymėtina įstatyminė LAVL pareiga visais atvejais registruoti visus perduotus / gautus asmenų kreipimusis ir pagal kompetenciją pateikti į juos atsakymus teisės aktuose nustatytais terminais ir tvarka.

Šios aplinkybės leidžia teigti, kad Skunde nurodyti teiginiai, jog Pareiškėjui nebuvo pateiktas atsakymas į 2020 m. rugpjūčio 20 d. kreipimąsi, buvo patvirtinti.

13. Atsižvelgiant į tai, kas išdėstyta, darytina išvada, kad Skundas yra pagrįstas.

SEIMO KONTROLIERIAUS SPRENDIMAS

14. Vadovaudamasis Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 22 straipsnio 1 dalies 1 punktu, Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierius nusprendžia X Skundą dėl MPN ir LAVL pareigūnų veiksmų (neveikimo), galimai nepateikiant atsakymo į Pareiškėjo kreipimąsi dėl čiužinio ir patalynės suteikimo dienos metu, pripažinti pagrįstu.

SEIMO KONTROLIERIAUS REKOMENDACIJOS

15. Vadovaujantis Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 19 straipsnio 1 dalies 14, 17 punktais, MPN direktoriui Regimantui Kavaliauskui rekomenduotina:

15.1. atlikti tyrimą ir išsiaiškinti, dėl kokių priežasčių Pareiškėjui nebuvo pateiktas atsakymas į 2020 m. rugpjūčio 20 d. kreipimąsi;

15.2. imtis priemonių, kad ateityje:

15.2.1. atsakymai pareiškėjams į jų kreipimusis būtų pateikiami teisės aktų nustatyta tvarka ir terminais;

15.2.2. įstaigos dokumentuose būtų fiksuojamas asmenų prašymų, skundų, pareiškimų perdavimo kitoms įstaigoms nagrinėti pagal kompetenciją faktas.

16. Vadovaujantis Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 19 straipsnio 1 dalies 14, 17 punktais, LAVL direktoriui Ramūnui Šilobritui rekomenduotina:

16.1. atlikti tyrimą ir išsiaiškinti, dėl kokių priežasčių Pareiškėjui nebuvo pateiktas atsakymas į 2020 m. rugpjūčio 20 d. kreipimąsi;

16.2. imtis priemonių, kad ateityje:

16.2.1. visais atvejais būtų registruojami visi LAVL kitų institucijų perduoti / gauti asmenų kreipimaisi;

16.2.2. atsakymai pareiškėjams į jų kreipimusis būtų pateikiami teisės aktų nustatyta tvarka ir terminais.

17. Lietuvos Respublikos Seimo kontrolierių įstatymo 20 straipsnio 3 dalyje nustatyta, kad informacija apie siūlymų (rekomendacijų) išnagrinėjimą Seimo kontrolieriui turi būti pateikiama nedelsiant priėmus sprendimus dėl priemonių, kurių bus imamasi, atsižvelgiant į Seimo kontrolieriaus siūlymą (rekomendaciją), **bet ne vėliau kaip per 30 dienų nuo siūlymo (rekomendacijos) gavimo dienos.**

Seimo kontrolierius

Augustinas Normantas